

POSTANOWIENIE

23 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 23 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości M.W.
przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 6 czerwca 2024 r., I AGa 274/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwany wniosł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawił w formie pytań: „Czy zgłoszenie przez pozwanego zarzutu potrącenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym przy okazji zgłoszenia wierzytelności pozwanego powoduje konieczność ponownego zgłoszenia zarzutu potrącenia zgodnie z art. 203¹ § 3 k.p.c. w postępowaniu sądowym z powództwa upadłego co do roszczeń upadłego przeciwko pozwanemu wierzycielowi czy też wystarczy powołanie się pozwanego wierzyciela na fakt potrącenia zgłoszonego przy okazji zgłoszenia swojej wierzytelności do masy upadłości powoda? Czy istnienie utrwalonego zwyczaju nienaliczania odsetek w stałych relacjach gospodarczych między podmiotami gospodarczymi jest wystarczającą okolicznością do powoływania się na ten fakt jako okoliczność wyłączającą prawo wierzyciela do żądania zapłaty odsetek?”.

W uzasadnieniu tego wniosku pozwany stwierdził, że pierwsze pytanie dotyczy stosowania art. 203¹ § 3 k.p.c., gdy zarzut potrącenia wierzytelności dochodzonej w postępowaniu sądowym został podniesiony w postępowaniu upadłościowym powoda przy okazji zgłoszenia do masy upadłości wierzytelności pozwanego dochodzonej przez niego w stosunku do upadłego powoda w innym postępowaniu sądowym. Pozwany stwierdził, że skoro obie wierzytelności zostały już w innym postępowaniu (upadłościowym) przedstawione sobie do potrącenia, to zbędne wydaje się stosowanie art. 203¹ k.p.c., mającego zastosowanie wtedy, gdy w danym postępowaniu sądowym następuje pierwsze (w ogóle) podniesienie zarzutu potrącenia należności objętej danym postępowaniem z wierzytelnościami pozwanego względem powoda (upadłego), a nie wtedy, gdy potrącenie nastąpiło przy okazji innego postępowania i zgodnie z zasadami dotyczącymi tego innego postępowania, na przykład przy okazji zgłoszenia wierzytelności pozwanego w postępowaniu upadłościowym powoda.

Drugie z zagadnień dotyczy zwyczaju w relacjach między podmiotami gospodarczymi pozostającymi ze sobą w stałych relacjach gospodarczych przez dłuższy czas, polegającego na nienaliczaniu odsetek przy opóźnieniach we wzajemnych płatnościach. Do jego złamania dochodzi w razie zakończenia współpracy. Zdaniem pozwanego, gdy wytworzył się określony zwyczaj między

stronami relacji handlowych, to istnieje możliwość powołania się na niego i oczekiwania, że nie nastąpi naliczenie odsetek od nieterminowych płatności przez wierzyciela należności zapłaconych z opóźnieniem.

Na tym pozwany wyczerpał argumentację uzasadniającą wniosek.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga określenia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Zacytowane uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w najmniejszym stopniu nie spełnia powyższych wymagań, gdyż nie stanowi wyводу objaśniającego i rozwijającego problem przedstawiony w pytaniach i znaczenie jego rozwiązania dla wyniku postępowania w sprawie.

Potrącenie to czynność materialnoprawna, której przesłanki i skutki uregulowane są w art. 498 i nast. k.c. Skuteczne dokonanie potrącenia prowadzi zawsze do wygaśnięcia zobowiązania w całości bądź w części, tak samo jak zapłata, świadczenie w miejsce wypełnienia, odnowienie, złożenie do depozytu sądowego, zwolnienie z długu. Na tego rodzaju okoliczność, pozwany, w ramach prawa do obrony przed żądaniem pozwu, powinien powołać się w odpowiedzi na pozew, wnosząc o oddalenie powództwa w całości bądź w części. W stanie prawnym przed wejściem w życie art. 203¹ § 3 k.p.c. (7 listopada 2019 r.) skuteczność zarzutu potrącenia uzależniona była od prawidłowości jego dokonania

z punktu widzenia prawa materialnego i od powołania się na tę okoliczność w zasadzie w dowolnym czasie i formie w toku postępowania o wierzytelność, do której umorzenia miało doprowadzić. Nie było bowiem w tym zakresie odpowiedniej regulacji procesowej. W zmienionym stanie prawnym to, czy skutki potrącenia zostaną uwzględnione w postępowaniu o jedną z wierzytelności, której miało ono dotyczyć, zależy od zachowania przez pozwanego warunków określonych w art. 203¹ § 3 k.p.c. Nie jest zatem wykluczone, że w konkretnej sytuacji zarzut potrącenia okaże się procesowo nieskuteczny, pomimo iż samo oświadczenie o potrąceniu będzie złożone skutecznie i wywoła skutki materialnoprawne, podlegające następnie uwzględnieniu w powództwie mającym podstawę w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Skoro ustawa w art. 481 § 1 k.c. stanowi o prawie wierzyciela świadczenia pieniężnego do naliczenia zobowiązanemu odsetek ustawowych już za samo opóźnione jego spełnienie, to ich zażądanie jest uprawnieniem wierzyciela. Pozwany nie wykazał, żeby w praktyce obrotu gospodarczego obowiązywał zwyczaj nienaliczania odsetek za opóźnione płatności, a przeciwnie - po to, by wyjść naprzeciw oczekiwaniom wierzycieli, którzy chcą mobilizować dłużników do terminowanego regulowania zobowiązań ustawodawca uchwalił ustawę z 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1790). To, czy w konkretnych relacjach handlowych wierzyciel odstąpił od naliczenia dłużnikowi odsetek za spóźnione regulowanie zobowiązań jest kwestią indywidualnych uzgodnień między stronami, wymagającą wykazania w sporze o zapłatę odsetek. Z ustaleń będących podstawą zaskarżonego orzeczenia nie wynika, żeby powód złożył pozwanemu wiążące na gruncie wszystkich stosunków między stronami oświadczenie o odstąpieniu od naliczania odsetek od świadczeń spełnionych po określonym przez powoda terminie płatności.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

[SOP]

[a.ł]

